

- Viden i fællesskab

Demokrati i praksis

”Reklamer – Nej Tak”, ”Reklamer og gratisaviser Nej Tak” – postkasser med og uden de kendte farvestrålende mærkater fra Post Danmark plus nogle alternative mærkater møder som det første den besøgende på bostedet Kernehuset i Ans. Her har 12 mennesker i alderen 20 til 55 år med vidt forskellige fysiske og/eller psykiske handicaps siden 2004/2005 boet i egne lejligheder. Som i enhver anden lejlighedsopgang har alle beboere egne postkasser, hvor det tydeligt er markeret, hvad de hver især vil have ind ad døren!

Af cand.mag. Liselotte Petersen, VISS.dk

Kirsten Thorbjørn Hansen, diakon, socialpædagog og bl.a. også familierapeut/supervisor tager imod i et nybygget parcelhuskvarter i Ans til et interview om medbestemmelse og selvbestemmelse. Hun er den ene del af lederparret i Kernehuset og gift med Torben Hansen, ligeledes diakon og plejhjemsassistent. Det er midt på dagen, og de fleste er af sted i deres aktivitetstilbud, mens enkelte har den ugentlige hjemmedag, som bruges på alt fra tøjvask og lægebesøg til en fortrolig samtale i fred og ro med kontaktpædagogen.

Kirsten fortæller indledningsvist om den spændende proces, det har været at modtage beboerne efterhånden som de er flyttet ind: ”Vi ser vore beboere som hele mennesker, som hver især har forskellige støttebehov, og det er her, vi træder til. Det er lidt af et eksperiment, når 12 forskellige mennesker skal bo sammen, som ikke nødvendigvis har valgt at bo sammen, men har valgt Kernehuset. De kommer fra ressourcestærke familier, som har tilvalgt stedet sammen med deres børn. Det har selvfølgelig betydet noget for processen, som beboerne er kommet godt igennem”, fortæller Kirsten.

De går jo frit omkring!

”De går jo frit omkring!”, siger nogle mennesker nede i byen. Og det har vi jo netop arbejdet meget med: alle dem, som overhovedet har mulighed for det, skal kunne gå ned og handle selv. Og det er en frihed de elsker!” fortæller Kirsten, ”vi har fx en beboer, som er en stor udfordring i forhold til

trafik. Men hvis vi skulle holde ham hjemme og ”sidde” på ham og forhindre ham i at gå ud i sit skur og tage sin dejlige cykel og køre ned i byen ti gange om dagen, så ville hans livskvalitet blive lig nul!” At kunne cykle har i hele hans opvækst været omdrejningspunktet for aktiviteter, så det kan man ikke lave om på. For at det overhovedet ville kunne komme til at fungere for ham at bo i Kernehuset, var man nødt til i samarbejde med forældrene at være enig om, at han måtte have denne frihed: ”lidt med livet som indsats”, som Kirsten udtrykker det. Kirsten påpeger til sammenligning: ”Jeg møder mange folk i trafikken, som kører mange gange ”værre” end han gør, og de bliver altså ikke spærret inde! Beboerne skal have den samme frihed som vi andre, selvom der er nogle risici: man kan dø af det! Heldigvis er det gået fint i et nærmiljø, hvor indbyggerne efterhånden kender ham og tager hensyn”.

Har mennesker kun den værdi, staten giver dem?

Der er sket meget, siden Kirsten for ca. 20-25 år siden begyndte sit arbejdsliv: hun oplever, at det i de senere år er blevet sværere for medarbejderne at agere og fokusere på den enkeltes trivsel. Friheden forsvinder, og der tages ikke hensyn til det enkelte menneske.

Et eksempel herpå er et bosted som i den lokale presse blev udstillet, fordi en tilsynsrapport havde beskrevet medicinhåndteringen som mindre tilfredsstillende, men man nævnte ikke, at

beboerne havde det godt og var glade for at være der. ”Hvor er det trist! Det handler om at blæse op!”, mener Kirsten og fortsætter: ”Vi kommer til at bruge al vores tid på at rende efter det, som systemet siger, vi skal. Og den tid går fra beboerne. Præsten Leif Bork Hansen har sagt noget i retning af ”Har mennesket kun den værdi, staten giver dem?”: Statens værdisætning er noget lavere end det, jeg synes, mennesket er værd. Jeg kan godt følge, at der skal være noget overordnet, at vi skal tilse, at det enkelte menneske har rettigheder, og at jeg skal udføre mit arbejde ordentligt til gavn for den, jeg arbejder for. Og den jeg arbejder for er ikke staten, ikke kommunen. Det er beboeren, jeg skal se i øjnene og sige undskyld til, hvis jeg har gjort noget forkert!”, fastslår Kirsten. Hun understreger, at Kernehuset har et godt samarbejde med sagsbehandlerne, som nu har mindre tid til den personlige kontakt fx til handleplansmøder end tidligere – en konsekvens af nedskæringer i det offentlige. Men myndighedsrepræsentanten er stadig en vigtig tredje instans i samarbejdet omkring beboeren fx som garant for, at beboeren har indflydelse fx på sin økonomi. Derfor er det oplagt, at sagsbehandleren ved handleplansmødet spørger borgeren om, hvordan det går med pengesagerne, men det har Kirsten endnu ikke oplevet i praksis.

Om at flytte hjemme fra og bestemme mere selv

Det er en kæmpeomvæltning at flytte hjemmefra for både forældrene og deres voksne barn, og Kirsten beskriver det som ”Krise nummer to” for forældrene, hvor ”Krise nummer et” var at få et handicappet barn. ”Det tager år, før man har givet slip og endelig har tillid”, siger Kirsten. Som medarbejder kan man ikke være forælder – det er kun forældrene, som kan det. Til gengæld har medarbejderne erfaring med det at flytte hjemmefra, og hvad et ungdomsliv er. De har i det hele taget rollen som professionelle, som kan tage ansvar for, at der opbygges et godt samarbejde, hvilket i høj grad indebærer at anerkende

forældrenes ressourcer. Her arbejder bostedet ud fra KRAP¹ modellen, som går godt i spænd med det kristne værdigrundlag, man bygger på.

I praksis udfolder beboernes voksenliv sig dels i det individuelle hjem: lejligheden og dels i det 13.hjem, som er fællesarealet. I lejligheden bestemmer den enkelte selv i forhold til de grundvilkår, vedkommende nu en gang har. I det fælles hjem er der lagt en ramme for, hvordan man begår sig, for at alle kan være der: man sidder fx ikke med fødderne oppe på bordet ved kaffekopperne. Man banker på døren og venter på svar, inden man går ind ad døren til en beboers lejlighed – en procedure som nogle har haft brug for støtte til at lære: både at banke på og at svare, når der bankes på!

Hvad vil beboerne gerne have indflydelse på?

”Deres liv! Simpelthen! Hvad skal dagen bruges på – hvad skal der ske!” Svaret falder prompte, og Kirsten fortæller, at de fx vil have indflydelse på, hvordan maden ser ud, hvordan den laves og præsenteres.

I praksis planlægger Kernehusets køkkenleder menu og indkøb med lydhørhed over for beboernes ønsker, og hver beboer laver aftensmad en gang hver 14.dag sammen med en medarbejder. Nogle beboere deltager med at dække bord, en enkelt deltager ved at være i køkkenet og få duftene, lydene og snakken omkring mad, atter andre steger frikadeller – alle funktioner er lige vigtige, og der er respekt om maden: man præsenterer den stolt for de andre, som altid siger tak for mad: På samme måde betyder det meget for den enkelte at kunne vælge det tøj, vedkommende vil have på. Her er det væsentligt at tænke den enkeltes grundvilkår ind i en dialog, som Kirsten formulerer det: Forstår beboeren omstændighederne omkring valget? Et eksempel er en beboer, som ville have shorts på, da

¹ KRAP: Kognitiv, Ressourcefokuseret og anerkendende pædagogik udviklet af Lene Metner og Peter Storgård

der var 15 graders frost udenfor: her skulle vedkommende fysisk ud i kulden for at erfare konsekvensen af sit valg! Det er medarbejderens ansvar at analysere situationen og få præsenteret valgmulighederne for den enkelte, nogle gange ved at zoome ind til to valgmuligheder!” Kirsten fremhæver, at det også handler om tid ”og det har vi ikke altid, men der hvor vi har tid, skal vi bruge den på at finde ud af, hvad det handler om! Vi bliver klogere hele tiden – det er det disse mennesker lærer os, men de skal have muligheden for at vælge ligesom alle andre: det kan man ikke, hvis man ikke præsenteres for at få muligheden!”

Husmødet

En gang om måneden afholdes husmødet. Pædagogerne er til stede ved mødets begyndelse, hvor dagsordenen bliver læst op, ordstyrer og referent vælges. Herefter er der pædagogfrizone, indtil beboerne synes, at medarbejderne skal være med. Beboerne hjælper hinanden med at være ordstyrer og skrive referat. Der træffes fx beslutninger om årets sommerferie, som planlægges over flere husmøder: på et tidspunkt tages en beslutning fx tog en gruppe til Malta, mens en anden tog til Skallerup Klit sidste år. Andre emner på dagsordenen kan være maden til den traditionelle nytårsaften. Uden for dagsordenen er der plads til også at fortælle om personlige oplevelser. Det sker, at beboerne kommer til at overskride hinandens grænser, det kan være svært at skille tingene ad, og så har man en dialog om, hvorfor noget hører til i et forum, og noget i et andet.

Se mere her: www.kernehuset-ans.dk